

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol **Ymgysylltu â Rhanddeiliaid: Canfyddiadau ac Ymateb** **2025**

Cynnwys

01	Cyflwyniad	Tudalen 3
02	Digwyddiadau ymgysylltu Ffermwyr Rhanddeiliaid eraill Cyfoeth Naturiol Cymru	Tudalen 4
03	Sut yr ystyriwyd yr adborth	Tudalen 5
04	Dilyniant gyda chyfranogwyr yr ymgysylltu	Tudalen 6
05	Adborth Rhanddeiliaid a ymgorfforwyd yn y datganiad <ol style="list-style-type: none">1. Iaith a fframio'r datganiad2. Newid hinsawdd3. Golwg gydgysylltiedig ar briddoedd4. Maetholion pridd5. Llygredd fel bygythiad i briddoedd6. Sut mae'r datganiad yn cysylltu â pholisïau a mecanweithiau eraill7. Strwythur pridd8. Dehongli data	Tudalen 7
06	Adborth rhanddeiliaid na ymgorfforwyd yn y datganiad <ol style="list-style-type: none">1. Llinell amser adolygu2. Cyfnewid gwybodaeth3. Lefelau erydiad cefndir4. Cemegau synthetig ar fioamrywiaeth pridd5. Llygredd mewn perthynas â metelau trwm a microblastigau6. Clustogi maetholion i bridd nad yw'n amaethyddol7. Microfaethynnau8. Priddoedd eraill9. Newid defnydd tir10. Coedwigaeth a choed11. Priddoedd wedi'u mewnforio	Tudalen 14
07	Cyfeiriadau	Tudalen 21

01

Cyflwyniad

Mae'r Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol (DPPA) yn mynd i'r afael â bwlch ym mholisi priddoedd amaethyddol ac yn cynnig gweledigaeth gydlynol ac uchelgeisiau eang ar gyfer rheoli priddoedd amaethyddol yn gynaliadwy yng Nghymru¹.

Datblygwyd y datganiad mewn nifer o gamau. Roedd adolygiad o'r dystiolaeth ar y risgiau a'r bygythiadau i briddoedd amaethyddol Cymru yn gosod y materion ac yn llywio amcanion drafft cyntaf y Datganiad². Yna cynhaliwyd nifer o ddigwyddiadau ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol er mwyn casglu adborth ar y DPPA drafft a lywiodd gam nesaf y gwaith o'i ddatblygu.

Mae'r ddogfen hon yn crynhoi'r materion mwyaf cyffredin a godwyd wrth ymgysylltu â rhanddeiliaid ac yn nodi sut yr ystyriwyd yr adborth gan Lywodraeth Cymru.

1 [ASPS](#)

2 www.llyw.cymru/adolygiad-o-dystiolaeth-pridd-cymru

02

Digwyddiadau ymgysylltu

Ffermwyr

Cynhaliwyd pum gweithdy ar-lein, yn cynnwys 31 ffermwr o amryw fathau o ffermydd a oedd yn fras gwmpasu gwahanol weithgareddau ffermio ledled Cymru, gan gynnwys ffermio defaid, cig eidion, llaeth, âr, garddwriaeth, dofednod a moch. Yn wreiddiol, cynlluniwyd pob gweithdy i ganolbwyntio ar sectorau amaethyddol penodol, er mwyn cynyddu cynrychiolaeth ond roedd natur gymysg llawer o ffermydd yn gwneud hyn yn anymarferol braidd. Comisiynwyd y Gwasanaeth Datblygu a Chynghori Amaethyddol (ADAS) gan Lywodraeth Cymru i drefnu ac arwain y gweithdai. Fe'u strwythurwyd i archwilio profiadau ffermwyr ac arferion cyfredol rheoli pridd, rhannu'r datganiad polisi pridd drafft, a chasglu adborth arno. I gael rhagor o fanylion am y gweithdai hyn a chanfyddiadau'r ymchwil, gweler yr Adroddiad Ymchwil Ymgysylltu â Ffermwyr³.

Rhanddeiliaid eraill

Gwahoddwyd 16 o sefydliadau allanol i weithdy ymgysylltu ar-lein. O'r un ar bymtheg hynny, daeth tri chynrychiolydd o NFU Cymru, Ffederasiwn Clybiau Ffermwyr Ifanc Cymru (CFfl) a'r Gynghair Priddoedd Cynaliadwy (SSA). Arweiniwyd y gweithdy gan ADAS ac roedd yn cynnwys cyflwyniad cryno o'r DPPA drafft, ac yna trafodaeth a chyfle i gael adborth llafar. Rhoddwyd adborth ysgrifenedig pellach gan CFfl ac SSA. Rhoddwyd cyfle hefyd i rhanddeiliaid allanol na allent ddod i'r gweithdy roi adborth ar y DPPA drafft: darparwyd adborth ysgrifenedig gan Undeb Amaethwyr Cymru (FUW) ac Ymddiriedolaeth Genedlaethol Cymru.

Cafodd pob digwyddiad ymgysylltu ei recordio, ei drawsgrifio a'i wneud yn ddiennw. Yn yr adroddiad hwn, nid yw safbwyntiau wedi'u priodoli i'r sefydliad a'u cyflwynodd, ac maent wedi'u crybwyll yn ehangach er mwyn osgoi gwneud pobl yn adnabyddadwy lle bo hynny'n bosibl.

Cyfoeth Naturiol Cymru

Ymgynghorwyd â Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) (defnydd tir, dŵr a rheoliadau) drwy gydol y broses o ddatblygu'r datganiad, gan gynnwys dau weithdy. Wedi'u hwyluso gan ADAS, cynhaliwyd y gweithdai i alluogi LLC i ddeall a gweithio'n well trwy adborth a ddarparwyd gan CNC ar y DPPA drafft.

³ Ar gael drwy www.llyw.cymru/datganiad-polisi-pridd-amaethyddol

03

Sut yr ystyriwyd yr adborth

Mae'r ddogfen hon yn crynhoi'r adborth a gafwyd ar ôl ymgysylltu â'r holl randdeiliaid ac yn disgrifio sut mae hyn wedi llywio'r DPPA terfynol. Eglura hefyd y rhesymau pam nad oedd rhywfaint o adborth yn perthyn i gwmpas y Datganiad ond iddo gael ei ystyried yma.

Defnyddiwyd yr ystyriaethau canlynol er mwyn penderfynu pa adborth i'w ymgorffori yn y DPPA:

- Priddoedd amaethyddol (gweler y diffiniad isod). Mae materion sy'n ymwneud â defnyddiau pridd eraill y tu allan i gwmpas y DPPA.
- Uchelgais polisi. Mae'r datganiad yn cwmpasu gweledigaeth ac uchelgeisiau polisi. Roedd cyflawni'r uchelgeisiau hyn yn benodol, a fydd yn berthnasol i fwy nag un maes polisi, y tu hwnt i gwmpas y Datganiad.
- Digion o dystiolaeth. Ystyriwyd bod materion sy'n dod i'r amlwg sydd ar hyn o bryd heb ddigon o dystiolaeth yn gysylltiedig â phriddoedd amaethyddol Cymru y tu allan i gwmpas y DPPA.

At ddibenion y datganiad, diffinnir priddoedd amaethyddol fel 'priddoedd o dan reolaeth amaethyddol ar gyfer cynydau, glaswelltir a chynefinoedd lled-naturiol.⁴ Mae'r diffiniad hwn yn cynnwys pob glaswelltir; cynefinoedd lled-naturiol (gan gynnwys pridd mawn sy'n cael ei adfer a mawn o dan amaethyddiaeth ddwys); cynydau â'r, bio-ynni a phorthiant; garddwriaeth; amaeth-goedwigaeth; coed borfeydd; padogau; pob safle dynodedig er cadwraeth natur (e.e. SoDdGA, ACA) o dan reolaeth amaethyddol; a phob ardal o dan gytundeb cynllun amaeth-amgylcheddol.

Ochr yn ochr â'r DPPA mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu ffigur anodiadol o'r Tirlun Polisi, sy'n berthnasol i bridd, sy'n tynnu sylw at fecanweithiau cyflawni penodol ar gyfer amcanion y datganiad drwy reoliadau a chynlluniau presennol, yn ogystal ag unrhyw wrthdaro posibl i gyflawni'r amcanion. Mae'n amlygu safle'r DPPA o ran polisiau cyfredol Llywodraeth Cymru a sut y mae'n cysylltu â sbardunau polisi allweddol megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015⁵ a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016⁶.

4 Adolygiad o dystiolaeth pridd Cymru

5 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015)

6 Deddf yr Amgylchedd (2016)

04

Dilyniant gyda chyfranogwyr yr ymgysylltu

Cynhaliwyd gweithdai dilynol gyda'r ffermwyr a gymerodd ran yn y gweithdai gwreiddiol, timau polisi perthnasol mewnol Llywodraeth Cymru a CNC i rannu sut yr oedd eu hadborth wedi'i ymgorffori yn y Datganiad Polisi Pridd Amaethyddol. Roedd y gweithdai hyn hefyd yn gyfle i gael unrhyw sylwadau terfynol cyn cyhoeddi'r DPPA a'r dogfennau cysylltiedig. Diolchwyd hefyd i'r Undebau Ffermio a chyrrff anllywodraethol am eu hadborth a rhoddwyd copi drafft o'r DPPA iddynt.

Mae ymgysylltu â rhanddeiliaid wedi rhoi cyfle i ffermwyr, ynghyd â grwpiau a sefydliadau sy'n cynrychioli ffermio a rheoli pridd amaethyddol ehangach, helpu i lunio'r DPPA, gan sicrhau ei fod yn addas i'r diben ac yn weledigaeth a rennir ar gyfer polisi pridd yng Nghymru. Cafodd Llywodraeth Cymru adborth bod ffermwyr a rhanddeiliaid eraill wedi gwerthfawrogi'r sesiynau hyn.

05

Adborth Rhanddeiliaid a ymgorfforwyd yn y datganiad

Mae canfyddiadau sy'n deillio o'r adborth rhanddeiliaid wedi'u grwpio i'r themâu cyffredin a nodir isod.

1. Iaith a fframio'r datganiad

Adborth

Dyweddodd ffermwyr a rhai sefydliadau rhanddeiliaid y dylai iaith a mynegiant y datganiad adlewyrchu cyflwr presennol priddoedd Cymru yn fwy cywir. Dywedodd y rhan fwyaf o ffermwyr a rhanddeiliaid allanol fod priddoedd Cymru mewn cyflwr da ar y cyfan, a adlewyrchir hefyd yn yr Adolygiad o Dystiolaeth Pridd⁷, ond bod ambell frawddeg yn y datganiad e.e. 'lleihau diraddiad pridd' (yn nheithl gwreiddiol Amcan 3) yn awgrymu i'r gwrthwyneb. Awgrymodd llawer o randdeiliaid y dylid saernïo'r datganiad mewn ffordd sy'n cydnabod yn well y llinell sylfaen gyffredinol gadarnhaol bresennol gan fynegi'r uchelgeisiau ar gyfer y dyfodol o ran cynnal a gwella hyn.

Ein Hymateb

Gwnaed newidiadau i iaith a saernïaeth y datganiad er mwyn adlewyrchu'r sefyllfa bresennol yn well, er enghraifft drwy ychwanegu 'Mae priddoedd amaethyddol Cymru yn unigryw

a'u cyflwr ar y cyfan yn dda... Er mwyn atal dirywiad ein priddoedd yn y dyfodol, mae angen i ni ddatblygu gwybodaeth a dechrau gweithredu nawr i adeiladu gwydnwch'. Mae uchelgeisiau ar gyfer y dyfodol wedi'u mynegi mewn ffordd fwy cadarnhaol trwy symud y pwyslais o 'ostwng' a 'lleihau' effeithiau negyddol i 'warchod, cynnal a gwella' priddoedd, swyddogaethau a gwasanaethau pridd, ac annog effeithiau cadarnhaol.

2. Newid hinsawdd

Adborth

Dyweddodd rhai ffermwyr a rhanddeiliaid allanol y dylid rhoi mwy o sylw drwy'r datganiad cyfan i newid hinsawdd fel bygythiad i warchod, cynnal a gwella priddoedd. Roedd amrywiaeth y rhanddeiliaid yn golygu bod gan wahanol grwpiau bryderon a blaenoriaethau amrywiol yn ymwneud â newid yn yr hinsawdd ond, yn gyffredinol, cytunwyd nad oedd hyn wedi'i amlygu'n ddigonol yn nrafft cyntaf y datganiad.

Ein Hymateb

Ychwanegwyd at y datganiad i roi mwy o amlygrwydd i'r newid yn yr hinsawdd fel bygythiad mawr i briddoedd amaethyddol, megis ychwanegu'r blwch testun isod sy'n tynnu sylw at effeithiau'r newid yn yr hinsawdd ar briddoedd heddiw ac yn y dyfodol.

Gwnaed cysylltiadau cliriach hefyd rhwng y meysydd blaenoriaeth yn Amcan 3° ac effeithiau'r newid yn yr hinsawdd, gan amlygu sut y gallai materion fel erydu ryngweithio â hinsawdd sy'n newid. Er enghraifft, *'Disgwylir i'r cynnydd a ragwelir yn amler a difrifoldeb digwyddiadau tywydd eithafol o dan y newid yn yr hinsawdd gynyddu risg erydiad pridd'*.

Sonnir am newid yn yr hinsawdd o dan bob un o'r pum blaenoriaeth a nodwyd o dan amcan 3, gan ddangos yr effeithiau pellgyrhaeddol y bydd newid yn yr hinsawdd yn eu cael ar briddoedd amaethyddol.

Newid yn yr Hinsawdd

Mae gan yr hinsawdd ddylanwad uniongyrchol ar brosesau ffurfio pridd ac mae'n effeithio ar briodweddau a swyddogaethau pridd. Mae newid yn yr hinsawdd eisoes yn effeithio ar briddoedd drwy ddigwyddiadau eithafol fel llifogydd, tanau a sychder, a rhagwelir y bydd yn cael mwy o effaith ar ymarferoldeb a photensial amaethyddol priddoedd Cymru yn y dyfodol. Disgwylir i newidiadau hinsawdd achosi newidiadau i wlybaniaeth pridd, deunydd organig pridd a'u stociau carbon, strwythur a swyddogaeth cymunedau biolegol pridd, ac ailgylchu maetholion. Disgwylir i'r newidiadau hyn sbarduno newid mewn rheolaeth amaethyddol (e.e. cynyddu hyfywedd ffermio â'r). Dylai rheoli priddoedd anelu at warchod a chynnal swyddogaeth rheoleiddio hinsawdd priddoedd a gwella gallu priddoedd i addasu i bwysau o dan hinsawdd sy'n newid.

3. Golwg gydgysylltiedig ar briddoedd

Adborth

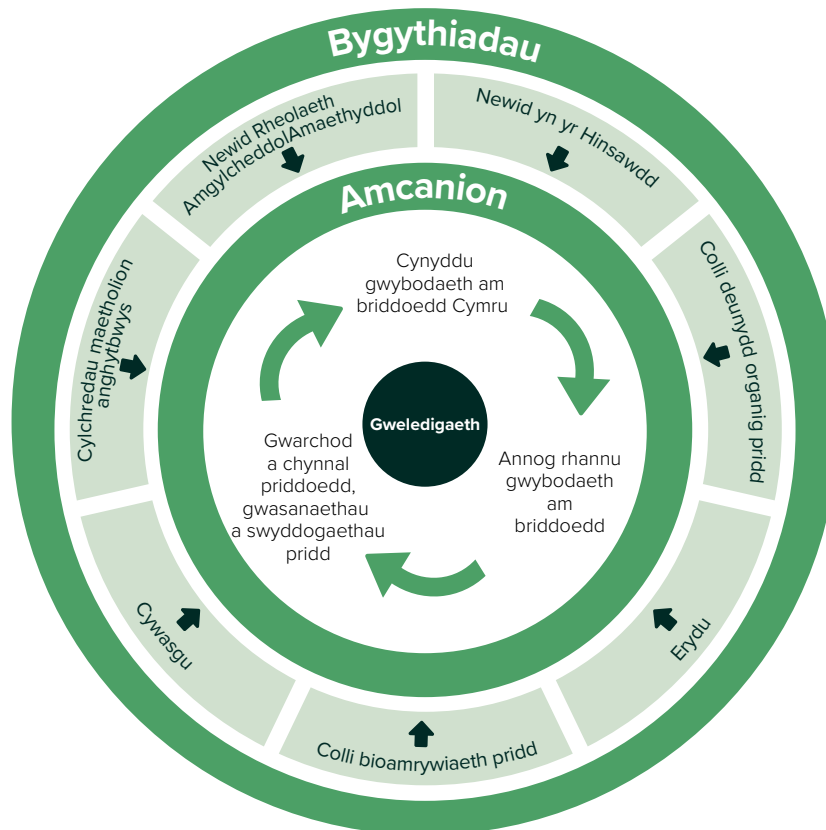
Amlygodd un rhanddeiliad allanol a rhai o'r ffermwyr fod drafft cyntaf y datganiad fel petai'n canolbwyntio ar faterion unigol, a oedd yn dargyfeirio sylw oddi wrth gydgysylltiad iechyd pridd, gwasanaethau a swyddogaethau ecosystemau pridd. Nododd y rhanddeiliaid hyn fod iechyd pridd yn ymwneud â rhyngweithio rhwng elfennau biolegol, cemegol a ffisegol pridd, ond nid oedd hyn yn eglur yn y datganiad drafft. Awgrymwyd na fyddai'r nod o leihau diraddiad pridd yn cael ei gyflawni heb ddull cyfannol o ymdrin â phridd.

Awgrymodd un rhanddeiliad allanol hefyd y byddai cysylltu swyddogaethau a gwasanaethau pridd yn agosach â'r amcanion a'r meysydd blaenoriaeth yn y datganiad yn gymorth i bwysleisio pwysigrwydd gwarchod priddoedd Cymru a dangos cydgysylltiad pridd.

Ein Hymateb

Addaswyd y datganiad i adlewyrchu dealltwriaeth fwy cydgysylltiedig o briddoedd ac iechyd pridd. Yn y datganiad, eglurir ymhellach fod pob amcan yn bwysig ar gyfer amddiffyn rhag bygythiadau cyfredol a rhai sy'n dod i'r amlwg, a chreu priddoedd amaethyddol gwydn, ac mae diagram wedi'i gynnwys i dynnu sylw at hyn⁹.

Ffigur 1:

O dan Amcan Tri (Gwarchod, cynnal a gwella priddoedd, swyddogaethau a gwasanaethau pridd) nid y blaenoriaethau a ddewiswyd yw'r unig ffyrdd o gyflawni'r amcan ond maent wedi'u nodi o'r adolygiad tystiolaeth a'r ymgysylltu â rhanddeiliaid fel y rhai pwysicaf yn seiliedig ar y dystiolaeth gyfredol sydd ar gael i Gymru. Uchelgais y datganiad yw bod modd addasu, yn hytrach na bod yn anhyblyg, fel bod modd ymateb i'r heriau sy'n wynebu pridd heddiw ac yn y dyfodol.

Diweddarwyd y datganiad er mwyn amlygu bod *'priddoedd a swyddogaethau pridd yn gymhleth a chydgyssylltiedig ac efallai y bydd gorgyffwrdd neu gyfaddawd rhwng blaenoriaethau'*. Mae hyn yn cydnabod bod gwarchod priddoedd rhag erydiad, er enghraifft, hefyd yn fuddiol os am gynnal deunydd organig pridd. Ar y llaw arall, dangosodd ffermwyr fod enghreifftiau o gyfaddawdau blaenoriaethau yn gallu digwydd yn ymarferol.

Mewn ymateb i gais un rhanddeiliad allanol am gysylltiadau cliriach rhwng swyddogaethau pridd a'r blaenoriaethau, mae diagram wedi'i gynnwys sy'n dangos y buddion cadarnhaol ar swyddogaethau pridd y gall pob un o'r blaenoriaethau a nodwyd eu hachosi (gweler y diagram isod).

4. Maetholion pridd

Adborth

Amlygodd un rhanddeiliad allanol nad oedd blaenoriaeth o ran maetholion pridd wedi ymddangos yn y datganiad drafft, gan nodi bod ailgylchu maetholion ymhlith swyddogaethau rheoleiddio allweddol priddoedd a bod llygredd maetholion yn fater amgylcheddol allweddol yng Nghymru y dylid ymdrin ag ef.

Nododd canfyddiadau o ymgysylltu â ffermwyr hefyd fod rheoli ffrwythlondeb pridd yn cael ei ystyried yn arfer allweddol wrth reoli pridd yn 'dda' ac yn her allweddol (yn enwedig gyda phrisiau gwartaith yn ansefydlog), gyda llawer o ffermwyr yn dweud mai dyma oedd eu prif flaenoriaeth.

Ein Hymateb

Dengys y diagram isod, sydd bellach wedi'i gynnwys yn y datganiad, yr effeithiau cadarnhaol ar swyddogaethau pridd y gall pob un o'r blaenoriaethau a nodwyd yn y DPPA eu cyflawni.

Er mwyn ymateb i'r adborth ar ffrwythlondeb pridd ac ailgylchu maetholion, ychwanegwyd blaenoriaeth arall at Amcan Tri, sy'n canolbwyntio ar gydbwysu cylchredau maetholion pridd. Dywed y flaenoriaeth hon fod *'ailgylchu maetholion cytbwys yn rhoi digon o faetholion i gyflawni swyddogaethau pridd a chynnal ffrwythlondeb pridd gan leihau colledion i'r amgylchedd'*. Mae hyn yn tynnu sylw at swyddogaeth reoleiddio allweddol priddoedd, yn cydnabod angen ffermwyr am ffrwythlondeb pridd da ar gyfer cynhyrchiant, ac yn mynd i'r afael â'r effeithiau negyddol a all godi o lwytho maetholion, ar y pridd ei hun a'r amgylchedd ehangach.

Tabl 1:

		Blaenoriaeth i warchod, cynnal a gwella priddoedd				
		Cynnal a gwella deunydd organig pridd	Cydbwysu cylchredau maetholion	Gwarchod priddoedd rhag erydiad	Cynnal a gwella strwythur pridd	Gwarchod a meithrin bioamrywiaeth pridd
Budd i swyddogaeth pridd	Cynhyrchu bwyd a biomas	■	■	■	■	■
	Rheoleiddio cylchredau amgylcheddol	■	■	■	■	■
	Cynefinoedd a bioamrywiaeth	■	■	■	■	■
	Rheoleiddio llif ac ansawdd dŵr	■	■	■	■	■
	Lliniaru ac addasu i'r newid yn yr hinsawdd	■	■	■	■	■
	Diwylliannol a Hanesyddol	■	■	■	■	■

Llawer o fudd
 Budd cyfmedrol neu leol
 Ychydig o fudd

5. Llygredd fel bygythiad i briddoedd

Adborth

Dyweddod llawer o randdeiliaid allanol mai ychydig iawn o gyfeiriadau at lygredd oedd yn y datganiad, a hynny fel bygythiad i briddoedd ac yn digwydd trwy briddoedd. Amlygodd yr adborth y cysylltiad rhwng digwyddiadau cywasgu a llygredd, llygredd o lwytho maetholion neu Gronni deunydd organig, a phriddoedd yn gyfryngau i atal llygru aer a dŵr. Hefyd, fe amlygodd yr adborth faterion sy'n datblygu sy'n ymwneud â llygredd microblastig a metel trwm mewn priddoedd.

Ein Hymateb

Diwygiwyd y datganiad fel bod llygredd, fel bygythiad i briddoedd ac yn digwydd trwy briddoedd, yn cael ei integreiddio'n well i Amcan Tri (Gwarchod, cynnal a gwella priddoedd, swyddogaethau a gwasanaethau pridd).

Nodwyd llygredd pridd ymhlith y risgiau yn y datganiad os defnyddir deunyddiau organig amhriodol i gynyddu deunydd organig pridd. Amlygwyd y gall cydbwysu cylchredau maetholion pridd, cynnal deunydd organig pridd, a gwella strwythur pridd leihau llygredd aer a dŵr (y mae llawer ohono'n tarddu o amaethyddiaeth yn y DU) trwy briddoedd. Amlygwyd hefyd y gallai llygredd pridd fygwth bioamrywiaeth pridd.

Gan fod materion llygredd wedi'u hintegreiddio i'r blaenoriaethau presennol, ac am nad oes tystiolaeth yng Nghymru ar gyfer rhai enghreifftiau penodol o lygredd a godwyd (e.e. metelau trwm a microblastigau) ar hyn o bryd, penderfynwyd peidio ag ychwanegu blaenoriaeth benodol i lygredd ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y bydd angen ailystyried y materion hyn sy'n dod i'r amlwg a chynnwys blaenoriaeth llygredd ehangach yn y dyfodol efallai.

6. Sut mae'r datganiad yn cysylltu â pholisïau a mecanweithiau eraill

Adborth

Gofynnodd un rhanddeiliad allanol a rhai ffermwyr am gysylltiadau cliriach rhwng y DPPA a'r polisiau a'r rheoliadau presennol, gan gynnwys archwilio meysydd gwrthdaro posibl. Bu'r ffermwyr a gymerodd ran yn y gweithdai yn trafod y Rheoliadau Rheoli Llygredd Amaethyddol newydd a sut y gallai hyn arwain at gynydd mewn gaeafu anifeiliaid allan yn yr awyr agored:

"mae'r rheoliadau llygredd amaethyddol yn golygu bod siediau a phyllau slyri mor ddrud nawr, ac rwy'n gaeafu allan yn yr awyr agored, rydyn ni'n cychwyn arni, does ddim siediau gennym felly mae'n rhaid i ni".

Cyfranogwr gweithdy ffermio

Gall gaeafu da byw allan yn yr awyr agored yn ystod cyfnodau gwlyb y gaeaf gynyddu'r risg o gywasgu pridd.

Ein Hymateb

Mae'r datganiad yn ddogfen strategol sy'n nodi uchelgeisiau lefel uchel ar gyfer defnyddio priddoedd amaethyddol yn gynaliadwy yng Nghymru. Nid yw'r datganiad yn ymdrin â chyflawni'r amcanion, gan y bydd hyn yn fater o fewn gwahanol feysydd polisi yn Llywodraeth Cymru a CNC.

Gan fod archwilio cyd-destun a chyflawniad polisi manwl y tu hwnt i gwmpas y datganiad ei hun, rhoddwyd sylw i'r adborth hwn drwy ddatblygu ffigur Tirlun Polisi anodiadol i gyd-fynd â'r DPPA¹⁰. Mae hwn yn amlygu ymhle mae'r DPPA yn eistedd gyda pholisïau cyfredol Llywodraeth Cymru a sut mae'n cysylltu â sbardunau polisi allweddol megis Deddf Llesiant

Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015¹¹ a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016¹². Amlyga'r ffigur hwn hefyd fecanweithiau cyflawni penodol ar gyfer amcanion y datganiad drwy reoleiddio a chynlluniau presennol, yn ogystal ag unrhyw wrthdaro posibl o ran cyflawni'r amcanion.

7. Strwythur pridd

Adborth

Roedd llawer o ffermwyr yn teimlo bod gwella strwythur pridd yn elfen allweddol o reoli pridd 'da', tra bod delio â chywasgu yn aml ymhlith yr heriau allweddol. Soniodd rhai ffermwyr am bwysigrwydd strwythur pridd da ar gyfer gweithrediad cynhyrchiol priddoedd amaethyddol, ac amlygwyd bod priddoedd angen ymdreiddiad, gallu dal dŵr ac awyriad da.

Ein Hymateb

Er mwyn adlewyrchu pwysigrwydd strwythur pridd mewn adborth gan ffermwyr, newidiwyd y flaenoriaeth 'lleihau cywasgu' i 'gwella strwythur pridd'. Mae'r newid geiriol hwn yn adlewyrchu'n well uchelgeisiau cadarnhaol ffermwyr sy'n ymarfer 'rheoli pridd da', gan barhau i gydnabod heriau delio'n benodol â chywasgu.

8. Dehongli data

Adborth

Amlygodd adborth gan ffermwyr y dylai rhagor o wybodaeth ynghylch priddoedd Cymru fod ar gael o waith ymchwil, monitro a mapio, gan roi cefnogaeth gref i Amcan 1 'Cynyddu gwybodaeth am briddoedd Cymru'.

Roedd yr adborth hefyd yn rhoi dirnadaeth i'r mathau o wybodaeth sydd ar goll ar hyn o bryd (ar raddfa hirdymor a fferm) a hefyd sut y gellid rhannu gwybodaeth i sicrhau'r buddion mwyaf i briddoedd amaethyddol Cymru. Dywedodd llawer o ffermwyr eu bod yn cael anhawster wrth ddehongli data o ddadansoddiad pridd, gan fynegi'r awydd i weld data mewn fformatau mwy hygyrch er mwyn iddo fod mor ddefnyddiol â phosibl.

Ein Hymateb

Objective 1 has been amended to explicitly Diwygiwyd Amcan 1 i dynnu sylw penodol at adborth ffermwyr mewn perthynas â gwybodaeth am briddoedd, yn y gobaith y bydd hyn felly'n llywio'r gwaith o gyflawni'r amcan hwn yn uniongyrchol:

'Mae ein hymgysylltiad â ffermwyr wedi amlygu pwysigrwydd casglu data ar raddfa cae a fferm, am mai hyn sydd fwyaf perthnasol i ysgogi ymyriadau ar lefel fferm. Roedd yr adborth hefyd yn dangos bod yn rhaid rhannu data mewn modd amserol, hygyrch ac ystyrlon i gefnogi rheoli pridd cynaliadwy'n effeithiol'.¹³

¹¹ www.llyw.cymru/llesiant-cenedlaethaur-dyfodol

¹² www.llyw.cymru/deddf-yr-amgylchedd-cymru-2016-taflenni-ffeithiau

¹³ Tudalen 60 o Adroddiad Ymchwil Ymgysylltu â Ffermwyr, ar gael drwy www.llyw.cymru/datganiad-polisi-pridd-amaethyddol

06

Adborth rhanddeiliaid na ymgorfforwyd yn y datganiad

Yn yr adran hon, amlygir yr adborth a'r dystiolaeth na ellid eu hymgorffori yn y datganiad cyfredol ond dylid ystyried eu cynnwys mewn fersiynau o'r DPPA yn y dyfodol. Nodwyd bod y materion canlynol naill ai'n faterion sy'n dod i'r amlwg, yn faterion heb ddigon o dystiolaeth ar hyn o bryd i gefnogi eu cynnwys ar gyfer priddoedd Cymru, neu'n faterion nad oeddent yn berthynol i briddoedd amaethyddol (ac sydd felly y tu hwnt i gwmpas y datganiad presennol).

1. Llinell amser adolygu

Adborth

Awgrymodd un rhanddeiliad allanol greu llinell amser yn amlygu pryd y byddai'r datganiad yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau i ymgorffori'r dystiolaeth ddiweddaraf.

Ein Hymateb

Un o uchelgeisiau Llywodraeth Cymru yw datblygu a diweddarau'r datganiad ymhellach. Bydd y man lle bydd hyn yn digwydd yn seiliedig ar dystiolaeth, blaenoriaeth ac adnoddau. Defnyddiodd y datganiad dystiolaeth wyddonol a gwybodaeth gan ffermwyr a rhanddeiliaid am yr hyn a oedd yn bwysig wrth gyflawni priddoedd amaethyddol gwydn yng Nghymru. Mae'r DPPA yn cydnabod y daw bygythiadau a heriau i'r amlwg o hyd ar gyfer priddoedd ac y dylai allu addasu i bwysau sy'n dod i'r amlwg.

Yn ogystal, mae'r tirlun polisi yn dal i ddatblygu a newid, gan bwysleisio'r angen i'r datganiad fod yn addasol. Cynigir nifer o uchelgeisiau ar gyfer priddoedd a rheolaeth drwy ymgynghoriadau'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy (SFS)¹⁴. Gall y datganiad fod yn ddefnyddiol wrth dynnu sylw at flaenoriaethau ar gyfer datblygu'r cynllun a bydd angen iddo addasu yn y dyfodol wrth i'r cynllun hwnnw ddatblygu a chasglu gwybodaeth am gynnydd.

Sefydlir mecanweithiau ar gyfer diweddarau ac adolygu tystiolaeth o fewn Llywodraeth Cymru. Cyhoeddir yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol Cymru (SoNaRR)¹⁵ bob pum mlynedd drwy ofyniad a bennwyd gan Lywodraeth Cymru yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae SoNaRR yn adroddiad sy'n seiliedig ar dystiolaeth i roi gwybod am sefyllfa bresennol adnoddau naturiol ac olrhain cynnydd o ran sicrhau rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol ac mae'n dystiolaeth ar gyfer polisi. Bydd y defnydd o adroddiadau SoNaRR yn cael ei archwilio fel mecanwaith sydd eisoes wedi'i sefydlu i ddiweddarau'r DPPA ar sefyllfa bresennol priddoedd amaethyddol yng Nghymru.

¹⁴ Cynllun Ffermio Cynaliadwy

¹⁵ SONARR

2. Cyfnewid gwybodaeth

Adborth

Roedd adborth y rhanddeiliaid allanol yn crybwyll y dylid hybu ymwybyddiaeth am werth a phwysigrwydd priddoedd ymysg y cyhoedd yn gyffredinol.

Ein Hymateb

Ar hyn o bryd mae'r datganiad yn canolbwyntio ar briddoedd amaethyddol a defnyddwyr pridd amaethyddol yn unig, felly byddai'r ystyriaeth hon y tu hwnt i gwmpas y datganiad. Byddai hyn yn ystyriaeth pe bai'r datganiad yn cael ei ehangu i gynnwys priddoedd eraill neu ei ddiweddarau yn y dyfodol. Mae'r datganiad yn cydnabod pwysigrwydd rhannu gwybodaeth ac ymwybyddiaeth am briddoedd ymhlith ffermwyr, rheolwyr tir, y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ac ymchwilwyr, er mwyn sicrhau'r penderfyniadau gorau posibl ar gyfer priddoedd gwydn. Mae hyn yn hanfodol i liniaru ac addasu i bwysau a bygythiadau sy'n wynebu priddoedd Cymru. Mae gwledydd eraill (Strategaeth Bridd Genedlaethol Awstralia a Strategaeth Bridd Genedlaethol y Swistir) wedi annog ymgysylltu â'r cyhoedd i feithrin gwarchod pridd. Yn ogystal, mae gan Strategaeth Bridd Genedlaethol y Swistir darged i fod yn eiriolwr rhyngwladol dros warchod priddoedd a'u defnyddio'n gynaliadwy yn fyd-eang. Felly, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod y byddai hybu ymwybyddiaeth am werth priddoedd gyda chynulleidfaoedd ehangach yn cynorthwyo gweledigaeth y datganiad ac y gallai fod yn ystyriaeth yn y dyfodol.

3. Lefelau erydiad cefndir

Adborth

Cafwyd trafodaeth gan un rhanddeiliad allanol ynghylch cynnwys lefelau erydiad cefndir yn y datganiad. Awgrymwyd nad oedd y datganiad yn ystyried erydiad sy'n digwydd yn barhaus ac y gallai hyn gynyddu wrth i amodau tywydd newid neu newidiadau rheolaeth ddigwydd.

Ein Hymateb

Mae'r datganiad wedi canolbwyntio ar fannau problemus erydu gan nad oes llawer o dystiolaeth ar hyn o bryd i gefnogi lefelau erydiad cefndir sy'n digwydd yng Nghymru. Er y tybir bod gan ardaloedd mawr o Gymru gyfraddau erydu isel am eu bod yn laswelltiroedd yn bennaf, nid yw hyn yn cael ei gefnogi gan fesuriadau erydiad nac arsylwadau o briddoedd Cymru (Prifysgol Cranfield, 2016). Mae data ar erydiad a mecanweithiau i fonitro erydu hefyd yn brin ar gyfer rheolaeth amaethyddol wahanol (e.e. bas-droi, dim troi tir, aredig, hau dan gnwd) ac amodau tywydd eithafol sy'n gysylltiedig â newid yn yr hinsawdd. Byddai angen cynnwys tystiolaeth ychwanegol ar raddfa leol neu raddfa cae i asesu effeithiau erydu cefndir mewn datganiadau yn y dyfodol.

Er nad yw'n cynnwys lefelau erydu cefndir yn benodol, mae'r datganiad yn annog gwarchod priddoedd rhag erydu. Mae'r adolygiad o dystiolaeth yn diffinio erydiad pridd fel "dadleoli pridd gan wynt neu ddŵr" a byddai hyn yn cwmpasu digwyddiadau manau problemus a lefelau erydiad cefndir parhaus. Mae'r datganiad yn cydnabod bod gweithredu arferion rheoli i leihau erydu yn arwain at lawer o fuddion i strwythur pridd, cynhyrchiant amaethyddol, ansawdd aer a dŵr, bioamrywiaeth pridd a rheoleiddio hinsawdd.

4. Cemegau synthetig ar fioamrywiaeth pridd

Adborth

Awgrymodd adborth gan rai ffermwyr fod effaith cemegau synthetig fel plaladdwyr, chwynladdwyr, ffwngleiddiaid a gwrthfotigau ar fioamrywiaeth ac iechyd pridd yn bwysig ac y dylid ei chynnwys.

Ein Hymateb

Mae Llywodraeth Cymru yn deall y pryder am gemegau synthetig o ran bioamrywiaeth ac iechyd pridd, ond nid oes tystiolaeth gyfredol yng Nghymru i gefnogi ei gynnwys y datganiad ar hyn o bryd. Mae asesiadau byd-eang diweddar wedi dangos bod priddoedd sy'n agored i blaladdwyr wedi'u cysylltu ag effeithiau ar fioamrywiaeth gyda dirywiad mewn poblogaethau pryfed, pryfed genwair, adar a mamaliaid (EEA, 2023). Nododd meta ddadansoddiad diweddar y gall cemegau synthetig gael effeithiau niweidiol ar fioamrywiaeth pridd yn fyd-eang a'u bod yn mentro bygwth iechyd ecosystemau; roedd yr effaith hon yn fwy niweidiol i fioamrywiaeth o ddefnyddio sylweddau lluosog a chemegau sbectrwem eang (Beaumelle et al 2023). Dylid nodi mai astudiaethau byd-eang oedd y rhain, a bod llawer llai o dystiolaeth ar gael ar raddfa lai yn ôl gwlad. Yn ogystal, mae llawer o'r astudiaethau hyn yn canolbwyntio ar yr effeithiau ar fioamrywiaeth heblaw pridd (adar, gwenyn, mamaliaid bach). Mae hwn yn fwlch tystiolaeth ar gyfer pridd Cymru a byddai angen cynnwys tystiolaeth yng Nghymru mewn datganiadau yn y dyfodol.

Nododd yr adolygiad o dystiolaeth pridd fwlch tystiolaeth ynghylch tueddiadau bioamrywiaeth pridd yn gyffredinol i Gymru. Gwelwyd bod newidiadau mewn bioamrywiaeth pridd yn fwyaf tebygol o fod yn gysylltiedig â newidiadau defnydd tir, colli deunydd organig, newid yn

yr hinsawdd a thywydd eithafol. Nid yw gwaith monitro bioamrywiaeth a thueddiadau pridd gyda Rhaglen Monitro a Gwerthuso Glastir (GMEP¹⁶) yn mynd y tu hwnt i 2016. Ni ddatblygwyd y gwaith monitro hwn gyda Rhaglen Monitro a Modelu yr Amgylchedd a Materion Gwledig (ERAMMP), felly prin yw'r dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg ar y tueddiadau hyn. Byddai tystiolaeth bellach yn cael ei chrosawu i allu monitro tueddiadau mewn bioamrywiaeth pridd.

5. Llygredd mewn perthynas â metelau trwm a microblastigau

Adborth

Roedd cynnwys llygredd yn y datganiad yn ystyriaeth bwysig i randdeiliaid allanol. Soniwyd yn benodol ganddynt am fetelau trwm, microblastigau a llygredd aer.

Ein Hymateb

Mae llygredd wedi'i ymgorffori yn y datganiad polisi yn ehangach (gweler uchod am fanylion). Nid oes tystiolaeth i'r enghreifftiau penodol o llygredd a grybwyllwyd yn yr adborth (metelau trwm a microblastigau) ac ni chawsant eu cynnwys yn yr adolygiad tystiolaeth nac yn y DPPA. Materion sy'n dod i'r amlwg, i'w hystyried yn y dyfodol, yw'r rhain.

Mae metelau trwm yn bryder o ran priddoedd amaethyddol gyda ffynonellau mawr yn dod o ddyddodiad atmosfferig, slwtsh carthion, tail da byw, gwrteithiau anorganig a chalc, agrogemegau, compostau a sgil-gynhyrchion diwydiannol. Mae priddoedd megis dalfeydd tymor hir i fetelau trwm gan gronni'n araf i broffil y pridd dros amser. Yn sgil hyn, ceir canlyniadau i fioamrywiaeth pridd, iechyd pridd ac iechyd pobl trwy fwy o amsugno gan gnydau neu amlyncu gan dda byw sy'n pori.¹⁷

16 Rhaglen Monitro a Gwerthuso Glastir

17 Llygredd Pridd ac Ecosystemau - Asiantaeth yr Amgylchedd Ewropeaidd

Dyddodiad atmosfferig yw un o brif ffynonellau halogiad metel trwm (25-85%) a daw'r rhan fwyaf o'r ffynonellau hyn o weithgareddau diwydiannol, cynhyrchu pŵer a chludiant (Nicholson et al 2003; Liu et al 2023). Mae tail da byw a slwtsh carthion hefyd yn ffynonellau pwysig mewn amaethyddiaeth a gallant fod yn ffynonellau mawr o halogiad metel mewn priddoedd (Nicholson et al 2003). Prin iawn yw'r dystiolaeth o halogiad metel ym mhriddoedd amaethyddol Cymru ac mae'r data sydd ar gael wedi dyddio. O'r dystiolaeth sydd ar gael, gall metelau trwm fod yn fgygythiad i briddoedd amaethyddol Cymru ond mae angen ystyried tystiolaeth bellach i'w chynnwys mewn datganiadau polisi pridd yn y dyfodol.

Mae microblastigau mewn priddoedd yn fater sy'n dod i'r amlwg yn ddiweddar, a adlewyrchir yn absenoldeb presennol polisiâu neu reoliadau amgylcheddol penodol yng Nghymru neu'r DU i fynd i'r afael â bygythiad microblastigau. Daw llygredd microblastig mewn priddoedd amaethyddol o amrywiaeth o ffynonellau fel tomwellt plastig, dyrhau â charthion, gwelliannau pridd, caenu gwrtait h a dyddodiad atmosfferig (Huang et al 2020; Li et al 2018; Bian et al 2022). Gall llygredd microplastig gyfaddawdu strwythur y pridd, atal argaeledd maetholion, ac effeithio ar amrywiaeth ficrobaidd (Liu et al 2014). Credir bod priddoedd amaethyddol yn cynnwys y crynodiadau microblastig uchaf yn fyd-eang o'u cymharu â systemau eraill (Cusworth et al 2023). Maent hefyd yn peri risg hirdymor i gynhyrchiant ac iechyd pobl gan eu bod yn anodd iawn eu hadfer pan fyddant wedi'u hymgorffori mewn pridd (Qi et al 2020). Er gwaethaf y bygythiad sy'n dod i'r amlwg, ychydig iawn o dystiolaeth sydd ar gael i Gymru ar ficroblastig mewn pridd, ac mae angen rhagor o dystiolaeth i asesu'r bygythiad hwn.

6. Clustogi maetholion i bridd nad yw'n amaethyddol

Adborth

Roedd un rhanddeiliad allanol eisiau i'r datganiad gydnabod bod priddoedd amaethyddol wrth ymyl priddoedd nad ydynt yn amaethyddol yn aml ac y gallai llygryddion fod yn trwytholchi neu'n clustogi i'r systemau hyn.

Ein Hymateb

Canolbwyntio ar briddoedd amaethyddol yn unig y mae'r datganiad ar hyn o bryd, felly nid yw priddoedd eraill yn cael eu cynnwys yng nghwmpas y datganiad ond mae'n cydnabod pwysigrwydd rheoli pridd da i atal llygryddion neu halogyddion rhag mynd i mewn i gynefinoedd sensitif eraill. Un o'r meysydd blaenoriaeth yn y datganiad yw bod gan briddoedd amaethyddol gylchredau maetholion pridd cytbwys. Mae ailgylchu maetholion cytbwys yn rhoi digon o faetholion i gyflawni swyddogaethau pridd a chynnal ffrwythlondeb pridd wrth leihau colledion i'r amgylchedd.

Os bydd priddoedd eraill yn cael eu hystyried mewn datganiadau yn y dyfodol, efallai y bydd angen ystyried clustogi halogiad pridd. Gall halogiad pridd trefol a diwydiannol effeithio ar briddoedd yn yr ardaloedd cyfagos, gyda halogiad gwasgaredig yn lledaenu i gynefinoedd mwy sensitif trwy ddŵr neu aer (Peake et al 2022). Mae angen adolygiad tystiolaeth ac ymgysylltu â rhanddeiliaid ar gyfer priddoedd trefol neu ddiwydiannol i asesu'r bygythiad hwn. Gweler pwynt 8 "Priddoedd eraill" am ragor o wybodaeth.

7. Microfaethynnau

Adborth

Amlygodd un o'r rhanddeiliaid ddiffygion microfaethynnau mewn bwyd a gynhyrchir o briddoedd Cymru, gan godi pryderon a yw pridd Cymru yn ddigon da i gefnogi twf cynhyrchu â'r maethlon.

Ein Hymateb

Nid yw diffyg microfaethynnau wedi'i gynnwys yn y datganiad gan fod hwn yn fwlch tystiolaeth mawr i Gymru. Ar gyfer y DU mae hyd at ddwy ran o dair o bridd yn ddiffygiol o ran macrofaethynnau allweddol, magnesiwm, ffosfforws a photasiwm (NRM 2022¹⁸), ac nid oes gennym dystiolaeth ar gyfer microfaethynnau. Mae'n debyg bod hyn yn broblem sy'n dod i'r amlwg mewn cynhyrchu bwyd yn fyd-eang. Byddai'r mater hwn yn eithaf lleol yng Nghymru oherwydd cynhyrchiad â'r cyfyngedig Cymru. Serch hynny, gallai'r ystyriaeth hon fod yn bwysicach gyda chynhyrchu â'r o bosibl yn dod yn fwy hyfyw yn sgil y newid yn yr hinsawdd. Byddai angen rhagor o dystiolaeth i Gymru i gefnogi cynnwys microfaethynnau mewn fersiwn o'r datganiad yn y dyfodol.

8. Priddoedd eraill

Adborth

Amlygodd ffermwyr a rhanddeiliaid allanol y dylid ehangu'r datganiad polisi i gynnwys priddoedd o sectorau eraill, nid dim ond priddoedd amaethyddol.

Ein Hymateb

Ar hyn o bryd mae'r ystyriaeth hon y tu allan i gwmpas y datganiad sy'n canolbwyntio ar briddoedd amaethyddol. Mae priddoedd amaethyddol yn cynrychioli hyd at 80% o briddoedd Cymru. Byddai ehangu cwmpas y datganiad yn golygu bod priddoedd yn cael eu hystyried yn y sectorau coedwigaeth, trefol a diwydiannol. Bydd yr amcanion a nodir yn y datganiad presennol yn gorgyffwrdd â materion a wynebir yn y sectorau hyn hefyd, ond efallai y bydd materion newydd i'w hystyried hefyd. Os yw datganiadau yn y dyfodol am gael eu hehangu i sectorau eraill, bydd angen ystyried proses casglu tystiolaeth ac adborth rhanddeiliaid tebyg i flaenoriaethu rheoli priddoedd yn gynaliadwy yng Nghymru.

9. Newid defnydd tir

Adborth

Nodwyd bod newid defnydd tir yn fygythiad mawr i briddoedd amaethyddol yn yr adolygiad o dystiolaeth.

Ein Hymateb

Mae newid defnydd tir y tu allan i gwmpas presennol y datganiad, gan fod y datganiad yn canolbwyntio ar fygythiadau o fewn priddoedd amaethyddol yn unig. Nid yw hyn yn lleihau pwysigrwydd y bygythiad hwn i briddoedd amaethyddol yng Nghymru. Rhagwelir y bydd mwy o alw a chystadleuaeth rhwng defnyddiau tir rhwng sectorau, megis coedwigaeth, ynni adnewyddadwy, a datblygu trefol, y bydd angen tir amaethyddol ar ei gyfer. Yng Nghymru mae angen deall yn well beth yw effeithiau hirdymor datblygiad ar bridd ac ecosystemau. Bydd unrhyw gyfeiriad yn y dyfodol o ran newid defnydd tir yn cael ei bennu gan nifer o ffactorau sy'n cystadlu â'i gilydd, megis newid yn yr hinsawdd, cytundebau masnach, polisiau amaethyddol, cynlluniau sero net (plannu coed ac ynni adnewyddadwy), rheoli adnoddau naturiol, cynlluniau twf cenedlaethol a lles. Nid yw selio cymeriant pridd a thir pan fydd newid defnydd tir yn digwydd yn destun adrodd na monitro da, ac mae angen mwy o wybodaeth am y raddfa a'r lleoliad yng Nghymru. Cyfeiriwch at yr Adolygiad Tystiolaeth Pridd¹⁹ i ddysgu rhagor am fygythiadau newid defnydd tir. Bydd newid defnydd tir yn cael ei ystyried os bydd y datganiad yn cael ei ehangu yn y dyfodol.

10. Coedwigaeth a choed

Adborth

Mynegwyd pryder gan ffermwr ac un rhanddeiliad allanol y byddai uchelgeisiau plannu coed LIC yn effeithio ar uchelgeisiau'r DPPA. Trafodwyd y sgysiau ynghylch plannu coed hefyd, o ran newid defnydd tir o amaethyddiaeth i goedwigaeth.

Ein Hymateb

Ni chrybwyllwyd coed yn y datganiad gan fod plannu coed yn cael ei ystyried naill ai'n fecanwaith cyflawni ar gyfer polisi neu ei ystyried yn newid defnydd tir y tu allan i gwmpas y datganiad (gweler yr isadran 9). Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod pryderon y gallai plannu coed sbarduno diraddio pridd mewn rhai achosion. Ar hyn o bryd, mae bwlch gwybodaeth ynghylch effeithiau hirdymor coedwigo ar briddoedd Cymru. Gallai rheolaeth wael ar briddoedd coedwig arwain at erydiad pridd, cywasgu a cholli bioamrywiaeth (Gorllewin, 2011; Morison et al 2012), yn debyg i fygythiadau sy'n wynebu priddoedd amaethyddol a nodwyd yn y datganiad polisi pridd. Yn ogystal, nid yw effeithiau coedwigo ar briddoedd organo-fwynol yn glir²⁰, yn enwedig o ran colledion deunydd organig pridd. Mae'r priddoedd hyn yn sensitif i newidiadau rheoli, a phrin yw'r dystiolaeth ar sut y bydd plannu coed yn effeithio ar y priddoedd hyn (Vanguelova et al 2019). Er bod rhywfaint o ymchwil i sefydlogrwydd carbon pridd o ran plannu coed, daw'r rhan fwyaf o Loegr ac mae'n defnyddio arferion rheoli coedwigaeth sydd wedi dyddio. Byddai Llywodraeth Cymru yn croesawu tystiolaeth ychwanegol ar y bwlch gwybodaeth hwn.

19 [Adolygiad o dystiolaeth pridd Cymru](#)

20 www.llyw.cymru/effaith-plannu-coed-ar-briddoedd-organo-mwynol

Safon Coedwigaeth y DU (UKFS) yw'r safon technegol ar gyfer rheolaeth cynaliadwy o goedwigoedd yn y DU, a'n darparu canllawiau ar sut i ymarfer rheolaeth cynaliadwy o goedwigoedd. Yn y canllawiau mae UKFS yn datgan bod pridd, 'yn adnodd hanfodol ond bregus sydd rhaid ei defnyddio mewn ffordd gynaliadwy drwy adnabod a gweithio gyda'r math o bridd a'i gyflwr.'²¹

Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targedau i blannu coed ar 180,000 hectar erbyn 2050 i gyrraedd targedau Sero Net gyda chynlluniau grant ar waith i gefnogi'r targed, a chamau plannu coed wedi'u cynnig yn y Cynllun Ffermio Cynaliadwy. Bydd coed ar ffermydd a'r sector coedwigaeth yn cynyddu mewn ymateb i'r uchelgeisiau hyn, gan wneud coedwigaeth a phlannu coed yn ystyriaeth i'r datganiad yn y dyfodol. Er mwyn cael eu cynnwys yn natganiadau'r dyfodol, byddai angen cynnal proses debyg o gasglu tystiolaeth ac ymgysylltu i asesu'r bygythiadau sy'n wynebu priddoedd coedwigol.

11. Priddoedd wedi'u mewnforio

Adborth

Nododd un rhanddeiliad allanol fod y datganiad yn canolbwyntio ar briddoedd "sy'n digwydd yn naturiol" yn unig ac nid deunyddiau pridd sy'n cael eu mewnforio. Cafwyd cais i osod mecanwaith ar gyfer priddoedd wedi'u gweithgynhyrchu/ mewnforio a reolir yn gynaliadwy.

Ein Hymateb

Mae priddoedd wedi'u mewnforio neu weithgynhyrchu y tu allan i gwmpas presennol y datganiad, gan fod y datganiad yn canolbwyntio ar briddoedd amaethyddol yn unig. Pwrpas y datganiad polisi yw nodi uchelgeisiau ar gyfer priddoedd amaethyddol yng Nghymru; nid mecanwaith cyflawni mohono, felly nid yw'n bosibl bodloni cais y rhanddeiliaid (gweler ffigur Tirlun Polisi²²). Efallai y bydd angen ystyried priddoedd wedi'u gweithgynhyrchu neu fewnforio os caiff y datganiad ei ehangu i briddoedd eraill yn y dyfodol.

21 [Safon Coedwigaeth y DU \(UKFS\) \(tud. 98\)](#)

22 [Ffigur Tirlun Polisi](#)

07

Cyfeiriadau

Beaumelle, L., Tison, L., Eisenhauer, N., Hines, J., Malladi, S., Pelosi, C., Thouvenot, L. and Phillips, H.R., 2023. Pesticide effects on soil fauna communities – A meta-analysis. *Journal of Applied Ecology*, 60(7), tt.1239-1253.

Bian, W., An, L., Zhang, S., Feng, J., Sun, D., Yao, Y., et al. (2022). The Long-Term Effects of Microplastics on Soil Organomineral Complexes and Bacterial Communities from Controlled-Release Fertilizer Residual Coating. *J. Environ. Manage.* 304, 114193.

Prifysgol Cranfield. 2016. Dadansoddiad o raddau a difrifoldeb diraddio pridd yng Nghymru. Adroddiad Sefydliad Pridd a Bwyd-amaeth Cranfield i Lywodraeth Cymru, Gorffennaf 2016. 117tt.

Cusworth, S.J., Davies, W.J., McAinsh, M.R., Stevens, C.J., 2023. A nationwide assessment of microplastic abundance in agricultural soils: The influence of plastic crop covers within the United Kingdom. *Plants, People, Planet*, 6(2), tt.304-314.

EEA (2023), How pesticides impact human health and ecosystems in Europe, Asiantaeth yr Amgylchedd Ewrop, Ebrill 2023. Briefing no. 06/2023, doi: 10.2800/760240.

Huang, Y., Liu, Q., Jia, W., Yan, C., and Wang, J. (2020). Agricultural Plastic Mulching as a Source of Microplastics in the Terrestrial Environment. *Environ. Pollut.* 260, 114096. doi:10.1016/j.envpol.2020.114096.

Li, X., Chen, L., Mei, Q., Dong, B., Dai, X., Ding, G., et al. (2018). Microplastics in Sewage Sludge from the Wastewater Treatment Plants in China. *Water Res.* 142, 75–85.

Liu, E. K., He, W. Q., & Yan, C. R. (2014). 'White revolution to 'white pollution'—agricultural plastic film mulch in China. *Environmental Research Letters*, 9(9), 91001.

Liu, P., Wu, Q., Hu, W., Tian, K., Huang, B. and Zhao, Y., 2023. Effects of atmospheric deposition on heavy metals accumulation in agricultural soils: Evidence from field monitoring and Pb isotope analysis. *Environmental Pollution*, 330, p.121740.

Morison J, Mathews R, Miller G, Perks M, Randle T, Vanguelova E, White M, Yamulki S. 2012. Understanding the carbon and greenhouse gas balance of forests in Britain. Adroddiad Ymchwil y Comisiwn Coedwigaeth. Comisiwn Coedwigaeth Caeredin.

Nicholson, F.A., Smith, S.R., Alloway, B.J., Carlton-Smith, C. and Chambers, B.J., 2003. An inventory of heavy metals inputs to agricultural soils in England and Wales. *Science of the total environment*, 311(1-3), tt.205-219.

Peake, L.R., Dawson, L.A., Price, J.P.N., Aller, M.F., Bhogal, A., Doody, D.G., Gregory, A.S. and McKinley, J.M., 2022. Priorities for UK soils. *Geoderma Regional*, 29, p.e00512.

Qi, R., Jones, D. L., Li, Z., Liu, Q., & Yan, C. (2020). Behavior of microplastics and plastic film residues in the soil environment: A critical review. *Science of the Total Environment*, 703, 134722.

Vanguelova El, Crow P, Benham S, Pitman R, Forster J, Eaton EL, Morison JIL. 2019. Impact of Sitka spruce (*Picea sitchensis* (Bong.) Carr.) afforestation on the carbon stocks of peaty gley soils – a chronosequence study in the north of England. *Forestry: An International Journal of Forest Research* 92: 242–252.

West V. 2011. Soil Carbon and the Woodland Carbon Code.